

Brussel kijkt weg terwijl Albanië met een gebrekkige rechtsstaat richting EU marcheert

Posted on 15 augustus 2026 by Gastauteur

*Door Ilona van Dam**

In 2025 stond Europa op haar achterste benen toen een van Erdoğan's belangrijkste politieke concurrenten werd gearresteerd: Ekrem İmamoğlu, burgemeester van Istanbul. De Socialists and Democrats (S&D) wisten niet hoe snel zij vragen moesten stellen in het Europees Parlement over de democratische ontwikkelingen in Turkije. Ook trokken zij aan de bel over de rechtsstatelijke problemen in het land en de zorgen rondom mogelijke toetreding van Turkije tot de Europese Unie.

Terecht en noodzakelijk. Het is belangrijk om te voorkomen dat een land dat wordt geregeerd door een dictator lid wordt van dezelfde Unie waarvan landen als Nederland, Duitsland en Frankrijk deel uitmaken.

De zaak-Veliaj

Maar wat als we een soortgelijk voorbeeld vinden in Europa? Erion Veliaj, de verkozen burgemeester van Tirana, zit inmiddels al achttien maanden in voorlopige hechtenis op verdenking van corruptie. Natuurlijk, corruptie moet worden bestreden, maar de uitzonderlijk lange duur van zijn hechtenis vóór een definitieve veroordeling als verkozen bestuurder roept fundamentele vragen op over proportionaliteit, rechtsbescherming en de werking van de Albanese rechtsstaat.

B40, een samenwerkingsverband van burgemeesters uit de Balkan, trok als een van de eersten aan de bel over deze zaak. In een brief uit januari 2026 riep de organisatie op tot de vrijlating van zowel Ekrem İmamoğlu als Erion Veliaj. Opvallend is echter dat de voorlopige hechtenis van Veliaj veel minder aandacht heeft gekregen. Ook binnen de Europese S&D. Waar de detentie van İmamoğlu leidde tot stevige reacties van Europese sociaaldemocraten, is het stil rondom Veliaj.

Opvallend is dat de zaak-Veliaj nauwelijks onderdeel lijkt te zijn van het bredere Europese debat over de Albanese rechtsstaat. Helemaal omdat de Europese commissaris voor Uitbreiding Marta Kos eerder [lovende woorden](#) sprak over de Albanese rechtsstaat.

Daar komt ook een politieke dimensie bij: premier Edi Rama staat in Albanië onder aanzienlijke politieke druk, onder meer door de commotie rond de zogenoemde [Flamingo-kwestie](#). Met een belangrijke politieke concurrent die niet langer vanuit het politieke centrum van Tirana opereert, heeft Rama in ieder geval één probleem minder.

Europa zou alert moeten blijven wanneer een gekozen bestuurder langdurig wordt vastgehouden. Helemaal als het een land betreft dat onder druk staat en tegelijkertijd wil toetreden tot de EU.

Niet dezelfde zaak, wel dezelfde vraag

De zaak-İmamoğlu is juridisch niet identiek aan die van Veliaj. Turkije en Albanië kennen bovendien verschillende politieke en rechtstatelijke systemen. Een één-op-éénvergelijking zou daarom onjuist zijn.

Maar er is wel een principiële vraag die bij beide zaken relevant is: past Europa dezelfde rechtstatelijke principes toe wanneer een gekozen bestuurder vóór een definitieve veroordeling van zijn vrijheid wordt beroofd?

Daar lijkt de S&D opvallend stil te vallen. İmamoğlu behoort tot de Republikeinse Volkspartij (CHP), de sociaaldemocratische partij waarmee de S&D nauw verbonden is. Veliaj is actief binnen de Albanese Socialistische Partij.

Volgende stap

Waar waren bij de zaak-Veliaj dezelfde kritische vragen over voorlopige hechtenis, politieke onafhankelijkheid en rechtsstatelijke waarborgen? Waar waren de sociaaldemocraten Mohammed Chahim, Thijs Reuten en Kathleen Van Brempt? De Belgische Van Brempt is vicepresident van S&D en tevens verantwoordelijk voor EU-uitbreiding.

En waar was CDA-Europarlementarier Jeroen Lenaers? Als lid van de LIBE-commissie, die zich bezighoudt met onder meer rechtsstaat, grondrechten en justitie, kan hij onderzoek doen en vragen te stellen. Juist omdat Albanië kandidaat-lid van de EU is, zou alles in het teken moeten staan van controle: werkt haar rechtsbescherming in de praktijk wel voldoende om een volgende stap te zetten?

Nederlandse verantwoordelijkheid

Ook in Nederland blijft het opvallend stil rondom de rechtsstatelijke en politieke ontwikkelingen in Albanië en EU-toetreding van gemankeerde landen in het algemeen.

De vaste Kamercommissie voor Europese Zaken had vorige maand een uitgelezen kans om kritische vragen te stellen over de kwaliteit van de Albanese democratie en rechtsbescherming. De commissie bracht immers een werkbezoek aan Albanië.

Wat daar precies is besproken, is niet duidelijk. Maar juist zo'n bezoek zou aanleiding moeten zijn om niet alleen diplomatieke gesprekken te voeren, maar ook kritische vragen te stellen over de onafhankelijkheid van instituties, de rechtsstaat en de behandeling van gekozen bestuurders.

Nederland heeft bovendien een directe betrokkenheid bij SPAK, de organisatie die in

het leven is geroepen om corruptie in Albanië te bestrijden en de motor achter de aanhouding van Veliaj. Nederland hielp SPAK bij het versterken van opsporingsteams, dagelijkse operaties en structurele efficiëntie. De EU steunt SPAK bovendien ook financieel: tientallen miljoenen euro's zijn al overgemaakt vanuit Brussel.

Nederlandse steun aan Albanese corruptiebestrijding is op zichzelf positief. Maar juist die betrokkenheid brengt ook een verantwoordelijkheid met zich mee om kritisch te blijven kijken naar de manier waarop dergelijke instituties functioneren.

Geen politiek selectiemechanisme

De rechtsstaat is er ook voor moeilijke gevallen. Voor verdachten die impopulair zijn. Voor politici met wie we het oneens zijn. En óók voor gekozen bestuurders die worden beschuldigd van ernstige feiten.

De rechtsstaat is geen principe dat je verdedigt wanneer het politiek goed uitkomt. Het is juist een principe dat je verdedigt wanneer het moeilijk wordt. Daarmee mogen we best een beetje kritischer zijn op wie we toelaten tot de EU en wie (nog) niet.

**Ilona van Dam is masterstudent MIS (Master of International Studies) aan de North Carolina State University. Ze schrijft daar een thesis over EU-uitbreiding en de rechtsstaat van kandidaat-lidstaten van de EU.*

Wynia's Week verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee? [**Doneren kan zo.**](#) **Hartelijk dank!**